

Moon's Message

פרשת בא תשפ"ו

1 **H**ASHEM said to Moses and Aaron in the land of Egypt, saying, ² "This month shall be for you the beginning of the months, it shall be for you the first of the months of the year."

216 NOVOMINSK ON CHUMASH

The First Mitzvah

Rosh Chodesh is the first mitzvah given to Bnei Yisrael collectively, as Rashi says (*Bereishis* 1:1): אָמַר ר' יצחק לא הָיָה התורה צריך להתחיל אלא מהחדש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנתנו וישראל, *R' Yitzchak said: The Torah should have started with the parashah of the first mitzvah that Bnei Yisrael were commanded. Earlier mitzvos (milah, gid hanasheh⁸) were commanded to the Avos individually; at this point, with the mitzvah of Kiddush HaChodesh, Bnei Yisrael began to serve Hashem as a nation.*

★ This raises an important question: What is significant about *Kiddush HaChodesh* that it should be the first mitzvah commanded to the new nation?

לפ"ז מוכן היטב מדוע המצוה הראשונה שניתנה להם, ישראל, בתחילת הבריאה השנייה שבה מסר את הנהגת הבריאה לישראל, היתה דוקא "החודש הזה לכם ראש חדשים", שמצוה זו קדמה לכל מצוה אחרת הקשורה ביציאת מצרים, כיון שמצוה זו מראה יותר מכל, את ההנהגה החדשה בבריאה, בה מסר הקב"ה את הנהגת הבריאה לעם ישראל, והם שיקבעו מהו קודש ומהו חול, מתי קדוש והזמן ומתי אינו קדוש, ומכאן ואילך התחילה תקופה חדשה ע"י הנהגת עם ישראל, שהנהגה היא מלמטה למעלה כיון שהיא תלויה במעשיהם של ישראל, ולאור מעשיהם מנהיג הקב"ה את הבריאה בכללותה ואת עם ישראל בפרט.

הנהגת הבריאה נמסרה לעם ישראל

הנהגת הבריאה עפ"י מעשיהם של ישראל, מבאר ר"ח מוולאוויץ ז"ל (נפ"ח ש"א פ"ט) את הפסוק "לסוסי ברכי פרעה דמיחך רעיתי" (שה"ש א, ט): "כמו בסוסי פרעה שהיה הפך מנהגו של עולם — שהרוכב מנהיג לסוס, ובפרעה וחילו הסוס מנהיג את רוכבו, ... כך דמיחך והמשלחך רעיתי ע"ז האופן ממש, שאף שאני רוכב ערבות, עכ"ז כביכול את מנהיגה אותי ע"י מעשיך, שענין התחברותי כביכול להעולמות הוא רק כפי ענין התעוררות מעשיך לאן נוטים".

★ רצונו של הקב"ה שהנהגת הבריאה תהיה תלויה בעם ישראל, ובעצם מסירת הנהגה לעם ישראל גם מראה את גדולת עם ישראל, וכאמור הנהגת הבריאה שנמסרה לעם ישראל התחילה מעת יציאת מצרים, במצוה הראשונה שנתנה בני ישראל בעת היציאה ממצרים — "החודש הזה לכם", שאתם תהיו קובעים החודשים, ועל פיכם נקבעים המועדים והשנים.

התחלת התורה — במצות "החודש הזה"

★ לאור זאת, אפשר לומר הסבר נוסף בקושי ר' יצחק למה לא פתחה התורה במצות "החודש הזה", כי מצוה זו היא היא בעצם התחלת התורה —

2 Artsaall- Chnash

2. החודש הזה — This month, Nissan, the month in which this commandment was given, is to be the beginning of the months, i.e., even though the new year begins with Tishrei, the months are numbered from the month of the Exodus, so that the Torah refers to Rosh Hashanah as the first day of the seventh month, while Pesach is the fifteenth day of the first month (Rashi). By numbering all the months from Nissan — the second month, the third, and so on — we are always recalling the month of the Exodus. Similarly, the daily morning service names the days of the week with relation to the Sabbath, for in reciting the Song of the Day, we refer to the first day of the Sabbath, the second day of the Sabbath, and so on. This keeps the Sabbath in mind, for it is the day that testifies to God as the One Who created the world in six days and rested on the seventh.

★ The currently used names of the months are of Babylonian origin, and came into use among Jews only after the destruction of the First Temple. Those names were retained as a reminder of the redemption from Babylon, which resulted in the building of the Second Temple (Ramban).

קמה

הטוב

פרשת בא

R' Weinberger (פ"ד)

שמן

הנה ידוע מהספרים, דיש שני מהלכים במנין הזמן, יש זמן הטבע שיסודו בעשרה מאמרות, וזהו ענין התלוי בחמה, וזהו מנין מתשרי וכמו דאנו אומרים ב"ה זה היום תחלת מעשיך, והכל תלוי בטבע, וזה המנין הוא גם לאומות העולם שמנין לחמה, ועיקר המנין הוא לשנה אלא דמתחלק ל"ב חדשים: משא"כ מנין ישראל הוא שונה לגמרי והוא בנוי על קבלת התורה ועשרת הדברות, ותלוי לגמרי חוץ ולמעלה מהטבע, ואנו מונין ללבנה ואז אצלנו

5 שפתי חיים ר' פאליני

שתי הנהגות — בהנהגת הבריאה

★ נמצינו למדים כי ישנן שתי התחלות לתורה: האחת "בראשית ברא" — בריאת העולם וכל המשתלשל מכך, והשנייה "החודש הזה לכם" — המצוה הראשונה שניתנה לעם ישראל לאחר שמנו שישים ריבוא.

★ יתר על כן, שתי התחלות הללו לתורה, הן שתי בריאות נפרדות, שבמהלך הנהגתן שונות הן במהותן לגמרי. האחת היא של מעשי בראשית, הנהגה הכוללת את התקופה הראשונה שמבריאת העולם עד עת יציאת מצרים, שבתקופה זו הבריאה הונהגה אך ורק ע"י חסדי השי"ת, תקופה זו נקראת אלפים תורה כי עם ישראל היה ללא תורה, ואז הנהיג הקב"ה את העולם בהשפעתו מצידו בלבד. כפי שאמרו חז"ל: "הני עשרים וששה הודו (תהלים קלו) כנגד מי? כנגד כ"ו דורות שברא הקב"ה בעולמו (מאדה"ר עד יצאמצ) ולא נתן להם תורה וזן אותם בחסדו" (פסחים ק"ח). בתקופה זו היתה השפעת הקב"ה מלמעלה למטה, בלומר בלתי תלויה במעשי התחתונים.

★ הבריאה השנייה היא המתחילה מר"ח ניסן במצרים, כשבני ישראל ניצטוו במצות "החודש הזה לכם", בה קבעה ההנהגה העליונה מהלך חדש לגמרי — השפעה מלמטה למעלה, כלל ישראל הוא המנהיג כביכול את הבריאה, דהיינו, כשעם ישראל מקיים תורה ומצוות למטה, לעומת זאת באה השפעת הקב"ה מלמעלה למטה. הנהגה זו תלויה במעשינו, שאנחנו ע"פ מעשינו קובעים את ההנהגה בשמים.

הנהגת הקב"ה לפי התורה, והיינו לפי מעשיהם של ישראל למטה בקיום תורה ומצוות, לאור זאת נקבע ההנהגה למעלה. הנהגה זו מלמטה למעלה שהיא הנהגת התורה, שונה מהנהגת שמים מעת תחילת הבריאה עד יצי"מ, שהנהגה היתה ע"פ חסדו ית' 4. א"כ היה ראוי להתחיל את התורה במצוה זו שהיא תכלית הבריאה, מסירת הנהגת הבריאה לישראל.

רק בשביל שלא יטענו הגויים לסטים אתם פתחה התורה ב"בראשית ברא אלקים" להודיע שכרצונו נתנה לכם וברצונו נטלה מכם ונתנה לנו. לימוד זה לגויים הוא ג"כ נוגע לישראל שלמרות שבדים חלק בהנהגת הבריאה, עליהם לזכור, שהקב"ה הוא השליט היחידי על הבריאה.

ישראל נמשלו ללבנה

יש להסביר עוד, מדוע נמסרה מצוה זו של קידוש החודש ע"פ הלכנה. עם ישראל נמשלו ללבנה (ע"י שמ"ר טו, כו), מעשי הקב"ה בהנהגת הבריאה היא לפי מעשיהם של עם ישראל, אמנם בהנהגה זו יש בה עליות וירידות ואין הנהגה שוה, אלא כפי מעשיהם של ישראל בקיום תורה ומצוות, לפי ההשפעה שיש למטה למעלה כך לעומת זאת באה ההשפעה מלמעלה למטה. וכך גם מהלך הלבנה יש בה עליות וירידות פחותה בתחילת החודש ומתמלאת עד לאמצע החודש, ואח"כ חוזרת ומתמעטת, עם ישראל נמשלו ללבנה כדי לרמוז על הנהגה התלויה בעם ישראל שיש בה עליות וירידות, וכך מברכים בברכת הלבנה "שהם" (ישראל) עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו" — כשם שהקב"ה יחזיר לעתיד לבוא את אור הלבנה כאור החמה, כפי שהיתה בתחילת בריאתה, כך ישראל לעת"ל כשיתגלה יחודו, בכך תבוא הבריאה אל תכליתה. כיום עתה כשהנהגת הבריאה נמסרה לעם ישראל, יש בה עליות וירידות כדוגמת הלבנה במצב העכשווי שלה.

הנהגה הראשונה — הנהגת הטבע — מתחילת הבריאה עד יצי"מ, שהיא הנהגה מצדו ית' בלבד, אין בה שינוי, הנהגה זו היא דומה למהלך השמש, שאין בה שינוי כלל מאז ששת ימי בראשית, עולה במזרח ושוקעת במערב, והיא הנהגה שלא לפי מעשי בני אדם.

א"כ מסירת הנהגה התלויה במעשיהם של ישראל, נמסרה להם דוקא במצות קידוש החודש, שקביעות החודשים והזמנים והשנים, תלויה ע"פ ישראל, ע"פ מהלך הלבנה הנמשלה לעם ישראל.

אומות העולם נמשלו לחמה (וע"ש ש"ר טו, כו) וגם מגינן הוא לפי שנת חמה. ההשפעה עם האומות אין הוא לפי מעשיהם, כי אין מעשיהם משפיעים מאומה בשרשי הבריאה, ההשפעה עמם ע"י השגחה כללית, השפעה ללא שינוי, ולכן נמשלו לחמה, כדוגמת החמה שהשפעתה ללא שינוי, שלא כמו הנהגה עם ישראל שהשפעה מלמעלה למטה לפי השפעת מעשיהם.

הלימוד המעשי מחדש ניסן

יסודות אלו מחייבים אותנו באחריות רבה לבריאה. מאז יציאת מצרים עם ישראל הם מנהיגי הבריאה, וממילא כל אחד ואחד חייב להיות מודע לאחריות ולתוצאות של כל מעשה. אינו דומה מעשה שעושה אדם לעצמו בתוך ד' אמותיו, למעשיו של שר בממשלה — המבין ויודע את ערך כל מעשה, שיש להם השלכות ישירות על כל העם, ע"כ יודע הוא ומרגיש את האחריות הרובצת עליו. כך עם ישראל — בני מלכים, כל אחד הוא מלך על כל הבריאה כולה, והנהגת הבריאה מסורה ביד כל אחד ואחד. זהו הלימוד הגדול של חודש ניסן, בו התחילה הנהגת הבריאה לפי מעשיהם של ישראל.

אחריות הארת דרך י' בטבת

כמה שנצלית להגדיל ההשגחה בגדלות ה"צלם אלקים" שבכל יחיד ויחיד, לא נגיע לאפס קצתו מגדולו האמיתי.

חז"ל אומרים (סוף פ"ק דקטושין מ): "ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר: לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, וכו' עבירה אחת אוי לו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה".

"הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות - אשריו" - אין זו הרגשת סיפוק אלא התעלות ממשית עצומה שהציל עולם שלם במעשה אחד ויחיד שלו. "הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה אוי לו", איננה הרגשת צער איום, אלא ירידה אימה בדרגת הנפש שלו, על שגזר חורבן לעולם שלם. "אשריו" ו"אוי לו" הן מציאויות!

בא"ם חז"ל ואומרים, שכל העולם יושב במטוס ענק. כל יחיד הוא הקברניט של המטוס. בס"י כל שהיא הכריע עצמו וכל העולם כולו לכף חובה.

והנה באו חז"ל והעלו מעלת האדם הפרטי לרוממות כה עצומה, שכל יחיד ויחיד מהכלל ישראל, הפשוט שבפשוטים, מוטלת עליו אחריות כלפי כל העולם. כל מעשה פרטי הנעשה על ידו בחדרי חדרים, נוקב חור בספינת העולם, ועלול להמיט אסון וחורבן על עולם שלם!

הסבא מקלם זח"ע מעורר על דברי המדרש הנ"ל ("סכמה ומוסר", ח"ב, עמ' שג): אדם יכול לזרוק אבנים בחצרו, כיון שהחצר שלו. מי שאינו רוצה להיות ניוזק - הברירה בידו לא להכנס לחצר זו, אבל ההולך ברשות הרבים מלאה בני אדם וזורק שם אבנים, רוצח הוא על כל אדם שתפגע בו האבן ותמיתנו. והנה יש בעולם רשויות הרבים, שעוברים שם מידי גזם ביומו, מלינוי בני אדם, אך לא קיימת רשות הרבים שתוכל להכיל בתוכה את כל העולם כולו. באו חז"ל וגילו אזונו שבחטא אחד זורק אדם אבן ברחוב כזה שמכיל את כל העולם והאבן פגעה בכל אחד ואחד מבאי עולם, א"כ גרם הרס וחורבן לכל העולם - היש רוממות גדולה מזו?

שלוש

בא

12 ב' תשרי

וי"ל דענין ישראל מוגינן ללבנה הוא שהלבנה יש זמנים שהיא בשיא החושך ואין רואים בה שום ניצוץ של אור, אך גם בשיא החשכות יודעים שהיא תתחיל שוב להאיר כבראשונה ותתחיל ללואה. כך הם חיי עם ישראל כדוגמת הלבנה, כל סדר החיים של עם ישראל רצוף וזמנים של חושך ואפלה, רוב ימיהם בגלויות וסובלים צרות, רבות ורעות, אך ישראל מוגינן ללבנה ואף בשיא החשכות יודעים ששוב ישובו להאיר כבראשונה. וכמו שאומרים בברכת הלבנה, חוק וזמן נתן להם שלא ישנו, את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם, שגם בזמן שיא החשכות ששים ושמחים הם לעשות רצון קונם, כך ישראל, שכל שאינו בהסתר פנים אינו מהם, ששים ושמחים לעשות רצון קונם גם בעת החשכות הגדולה ביותר. וזהו פ' החודש הזה לכם, לכם ולא לעכו"ם, ש"ישראל דומים ללבנה בכך שסוד קיומם הוא מתוך חושך ואפלה עדי ישובו להאיר כימי עולם, ועד כדי כך שכל שאינו בהסתר פנים אינו מהם. וע"כ צוה הקב"ה לישראל על ענין קדוש החודש במצוה הראשונה שבתורה קודם מצות קרבן פסח, כדי לרמוז על ענין זה שהוא יסוד ושורש האמונה, ש"ישראל מוגינן ללבנה וגם בעת שיא החשכות מאמינים שאין זה סתם חושך בעלמא אלא

זה בהשגחה פרטית מהש"ת, וחוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם.

וחז"ל (ב"ר ו, ג) דימו ענין זה ש"ישראל מוגינן ללבנה ועכו"ם מוגינן לחמה, דהחמה שולטת ביום ואינה שולטת בלילה והלבנה שולטת בלילה וביום. נרמז בזה שהגויים אפילו חסידי אומות העולם עובדים את ה' רק ביום בזמן שאור להם, אבל בלילה במצב של חשכות אינם עובדים לה', והם מבעטים ויוצאים, ואינם יודעים מן העבודה של ואמונתך בלילות. אבל ישראל מוגינן ללבנה השולטת ביום ובלילה, הם עובדים את הש"ת בכל המצבים שהם נמצאים כחשכה כאורה, ותמיד מאמינים שמה שהש"ת עושה הכל לטובה, אפי' במצבים של חשכות ומצוקה, והכל שוה אצלם. וזהו מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, שמבחינה מסוימת הרי זו המצוה הגדולה ביותר, שאפילו במחשכים כאשר לא נראה שום ניצוץ של אור גם אז מאמינים ישראל באמונה שלמה באהבת הש"ת לעמו ישראל, שכל הנהגתו עמהם היא רק לטובה מגדול אהבתו ית'

וזהו ענין מצות החדש הזה לכם, שבמצוה זו מתגלה המתנה שנתן השי"ת לישראל שבהם להיות העם הנבחר באתערותא דלעילא אף כאשר אין עדיין אתערותא דלתתא, שזה היה ענין גאולת מצרים. וכמד"א בתורת אבות ממרן הס"ק מסלונים ז"ע על אומרו ראשון הוא לכם, שאלול ותשרי הם בבחי' אני לדודי ודודי לי, שהתחלה היא באתערותא דלתתא של יהודי, ואילו ניסן היא בבחי' דודי לי ואני לו, מתחיל באתערותא דלעילא, וזהו ראשון הוא לכם, שהקב"ה מתחיל להשפיע לכם בראשונה, אפי' אם יהודי ריק מכל, בחר בו השי"ת באתערותא דלעילא. וזו המצוה הראשונה בה היה צריך להתחיל התורה, שבה מתגלה ענינו של העם הנבחר, שאף בשיא התשכחות מסוגלים להתחדש כבתחלה באיזה מצב שהינם נמצאים, ואפי' בהיותם

במצרים בבית עבדים או בחר בהם הקב"ה וקרא להם בני בכורי ישראל, שע"ז נאמר ואשר אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. וכמד"א במדרש (שהש"ר ב) שאמרו ישראל למשה היאך אנו נגאלין והלא כל ארץ מצרים מטופת מגילולי ע"ז שלנו, היינו שכ"ז משלנו וממעשינו, ואמר להם משה הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בגלולי ע"ז שלכם. ולכאורה מה שייך לומר אינו מביט, הלא ע"ז זה החטא החמור ביותר ואיך יתכן שאינו מביט בזה. אלא ענינו כמאה"כ (במדבר כג) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו, שנשמתו של יהודי גם בעת שחוטא ה' אלקיו עמו, בפנימיות פנימיות אוהב הוא את השי"ת ורוצה לעשות את רצונו ית', וכמד"א (תד"א יג) באותה שעה נפתח

ומשמעות יתירה בענין דאל מונין ללבנה, שהלבנה אינה מאירה תמיד כחמה, עתים השוכה היא בחלקה, ולקראת סוף החדש נעלם אורה ונחשכת לגמרי, ודוקא אז הוא ראש חדש בעת שהלבנה בתכלית החשכות. ע"ז הוא ענינם של ישראל, הכח המיוחד של ישראל עם הנבחר הוא שהקב"ה בחר בהם בכל המצבים שהם נמצאים ואף במצבים הגרועים ביותר כשהם בחשכות מוחלטת. ובהיותם

17 R. Asher Weiss on Chumash

The moon is substantially smaller than the sun, and even so, the nations of the world are likened to the sun whereas the Jewish people are likened to the moon. This is because the moon has a unique advantage over the sun in that she alone rules at night (whereas during the day, the sun's domain, the moon is often visible). Just like the sun, the nations of the world are great and numerous, but they rule only at day. Every nation has its heyday, so to speak, every empire has its zenith, but times change; their sun sets and they fall, sinking to the depths of oblivion and obscurity. They are relegated to the realm of the insignificant and soon forgotten. But Am Yisrael, the smallest of the nations, like the moon, rules at night as well. All through the long night of exile, through the terrible darkness of God hiding His face, Am Yisrael is still in existence, awaiting dawn. נִפְשִׁי לַה' מְשַׁמְרִים לְבָקֵר — "I yearn for my Lord among those longing for the dawn,"¹⁸⁹ and that dawn will come. שִׁמְךָ — "those who are destined to renew themselves like it [the moon] and to glorify their Molder for the name of His glorious kingdom."¹⁹⁰

Rav Yaakov Emden writes:¹⁹¹ "I swear! When I look at our nation's existence throughout the exile, one sheep among seventy wolves, this miracle is greater in my eyes than all the miracles performed for our forefathers in Egypt, at the [Red] Sea, and in Eretz Yisrael."

18

218 NOVOMINSK ON CHUMASH

Perhaps this is why Kiddush HaChodesh is the first mitzvah given to Bnei Yisrael. We were called Bnei Yisrael, the children of Yisrael, but we were not yet a nation devoted to Hashem's service; there was no kallah for Hashem to shine His light on — until Rosh Chodesh Nissan of that year. At that moment the *levanah* — nation that would reflect the light of Hashem was born, and consecrated as the *goy kadosh*, the holy nation, beginning their service of Hashem. We formed a connection with our Chassan that will last for all eternity.

We did not yet know how we would serve Him — that knowledge would come only later, at Har Sinai — but we had become a nation of *avdei Hashem* nonetheless. On that day, when we were told (Shemos 12:21) מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן, Draw forth and take for yourself a sheep, we were designated to be betrothed to Hashem. The Ramban writes that the slaughtering of the sheep of the *Korban Pesach* denoted the severing of any connection to *teva* and *mazal*, since the *mazal* (astrological sign) of Nissan is a sheep. Bnei Yisrael were becoming the nation that proclaims Hashem *Echad*. All the mitzvos that we would accept upon ourselves, from this momentous birth as a nation of Hashem and on, stemmed from this beginning. It is therefore only appropriate that we began our service with a mitzvah that symbolizes our start as that nation, Kiddush HaChodesh.

16 אור חדש 5 תשס"ג

הנה סוד הגלות ניתן דוקא לעם ישראל כדי שיוכל לעמוד בכל המצבים והנסיונות ולעבור את כל הצרות והרדיפות שיהיו להם בכל הדורות בין האומות בעולם. הגלות היא יצירה של אור שיצר, והטביע הקב"ה בתכונת עם ישראל, והיא סגולה מיוחדת, במש"א ז"ל (ביצה כה. ב) "ישראל עזים שבאומות", ופי' המהרש"א, כדי שלא יבושן מפני כל.

גוי אינו מסוגל להבין את מהות הגלות, הוא אינו מתקיים בגלות והוא מתאבד בה. גוי אינו סובל יסורים, נגישות ועבודות, הוא אוהב עצות במצב כזה, כי אין בו אותה הסגולה, התכונה והיצירה שיצר הקב"ה בעם ישראל.

גוים מונים לפי החמה, כלומר רק כשהוא "יום", כאשר הכל מאיר והוא משופע בהנאות עולם הזה, אבל בלילה, כשהוא "חושך", היינו בגלות, הוא אוהב עצות, אין לו הכושר והיכולת לעמוד בסבל, הוא חסר אותה התכונה שטבע הקב"ה בעם ישראל לסבול גלות, כי רק עם ישראל,

מונה לפי הלבנה, שהיא אור מאיר בין ביום ובין בלילה, בין במצב של שלווה ובין במצב של גלות.

19

Klal Yisrael is compared to the moon. In what way? The moon has no light of its own, it merely reflects the light of the sun; we share this feature, in the sense that when Hashem shines His light upon us we thrive and glow, but when He hides His countenance, when there is *hester panim*, then our glow fades. We are the nation destined to bring forth the light of Hashem to the world, the nation whose very essence proclaims *Malchus Shamayim* in the darkness of *Olam Hazei*, just as the moon reflects the light of the sun.

Furthermore, the moon waxes to its fullness and then wanes until it disappears, repeating the cycle each month as it returns to its full glory and basks again in the light of the sun. The same can be said of the Jewish nation's journey through history; there are ups and downs, there are *galus* and *geulah*, there are *hester panim* and *he'aras panim*. The "rebirth" of the moon each month is a promise that despite our being removed at times from Hashem's shining countenance, one day Hashem will once again shine His light on us; the "marriage" between us will be like the renewed relationship between the sun and the moon.

הקצווה המרכזית כאן, היא "החדש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחדש השנה". מה זה ראש חודש? אומר השפת אמת! (על הפרשה בכמה מקומות, ראה שנים תרמא-תרמז) ראש חודש זה החדש. לשמש הלא אין עליה וירידה. ימות החמה נקראים 'שנה', מלשון שונה והולך, הרגל מתמיד בלי שינוי. השמש מבטאת את המימדים של העולם הזה, "דור הלך ודור בא, והארץ לעולם עמדת" (קהלת א ד), מחזוריות קבועה. השמש זה הטבע. הירח הוא מימד החדש. שנה - זה מלשון 'שונה', נחודש - זה מלשון חידוש. אומר השפת אמת, עיקר המשמעות העמוקה של ראש חודש, היא ללמד אותנו שעם ישראל יכול לצאת מגבולות העולם, ולהתחדש.

"בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים". אתה קם בבוקר ועושה את אותו דבר שעשית אתמול, הולך לבית הכנסת, מתפלל ולומד תורה, הולך לעבודה וכו'. אנחנו מצווים להתחיל כל פעם מחדש, להתחדש. "המחדש בטובו כל יום תמיד מעשה בראשית".

אומר בעל התניא (שער היחוד והאמונה פרק א) - 'לעולם ה' דברך נצב בשמים' (תהלים קיט פט. בשם המדרש והבעש"ט), דבר ה' ניצב בשמים, ובכל רגע ורגע הקב"ה מחייה את העולם. המבט של עם ישראל צריך להיות כזה, שאם אני רואה עכשיו את הכוס עומדת פה, זה בכלל לא מובן מאליו שעוד שניה היא גם כן תהיה ככה. אולי היא תתאדה או תיעלם. זה שהיא נשארת כך זה אינו מובן מאליו. אני מדבר עכשיו מפני שיש בי חיות, וזה לא אומר שעוד שנייה אהיה כאן. העולם כולו הוא כמו פנס שמאיר על מרקע, ואתה רואה את מה שבמרקע, במסך. זה אומר שעוד שניה ימשיכו הדברים שבמסך להופיע עליו? אם עוד רגע לא יהיה חשמל, הכל יעלם בבת אחת. בן רגע! וכל רגע ורגע שרואים על המסך, אינו מכוח הרגע שקדם לו, אלא בזכות זה שעכשיו יש חשמל. כך בעולם, יש שפע של חיים אלהיים, שמקיימים את העולם כל רגע. הפלא הגדול הוא, שהקב"ה ברא את העולם באופן שנראה כאילו כל רגע מתקיים מכוח הרגע שהיה לפניו. הקב"ה בוחר לברוא את העולם כל רגע מחדש, ונראה שכל רגע בנוי על הרגע הקודם. אנחנו רגילים לזה כל כך, יושבים וחושבים שהכל קיים באופן טבעי. הקב"ה - "מחדש בטובו כל יום. תמיד. מעשה בראשית". זו התודעה של ראש חודש, החודש הזה לכם ראש חודשים.

זו גולת הכותרת המרכזית. אברהם יצחק ויעקב, המבול וכו', כל ספר בראשית העולם היה במצב של 'שמש', טבע. עד "החדש הזה לכם ראש חודשים". הוא מסמל את ההתנוצצות, את עיקר החידוש שעם ישראל בא להגיד לעולם, שהעולם לא מובן מאליו. העולם מתחדש בכל עת, בגלל שהקב"ה נמצא בו ומהווה אותו בכל עת מהאין הגמור.

זהו מבחן של אמונה - אם אתה חי בתודעה שהקב"ה מנהל את העולם ונמצא בו, אזי כל העולם נראה בעיניך כחדש, בכל עת. לא 'כאילו' הוא חדש, אלא הוא חדש באמת. אין הרגל, אין שניות (תרחי' משמע), שחוזר על עצמו. הקב"ה מחייה כל רגע, ממילא בכל רגע הכל חדש. היכולת לחדש את העולם נובעת מהאמונה העמוקה. לכן, מכת יציאת מצרים, מכת האמונה העמוקה, אפשר לחדש חודשים. ולהגיד ש'גם הם עתידים להתחדש כמותה', עם ישראל יתחדש כמו הלבנה.

בעניין זה מוסיף הרמב"ן ואומר, שמצד התורה אין שמות לחודשים. אלא הם מכונים חודש 'ראשון', 'שני', 'שלישי' וכן הלאה. למה מיוחסים החודשים? ליציאת מצרים.

21

אנחנו צריכים שתהיה לנו אמונה גדולה בקב"ה, בכל הלב. כולנו צריכים להתמסר לקב"ה ולהאמין בו. עיקר מבחן האמונה של האדם בקב"ה הוא בשני מקומות, בתורה ובתפילה. בתורה - האם הוא מאמין שתורת ה' היא אמיתית ומחייה את העולם או הוא מתמסר יותר אל התורה, אל השקידה וההתמדה בה. בשמחה ובחיות גדולה ומאירה. ביצא בדבר, בתפילה. אם אדם מאמין בכל ליבו שהקב"ה שומע תפילה, אז התפילות שלו לעילא לעילא. עיקר החולשה שלנו בתפילה איננה מפני שאנו לא מבינים 'כיצד' היא עובדת וכדומה. אלא רק מפני חסרון אמונה בכך שהקב"ה שומע תפילה. העיקר הוא לדעת שה' "שומע תפלת כל פה", ו"קרוב ה' לכל קראיו, לכל אשר יקראהו באמת" (תהלים קמה יח). כשאדם מאמין בזה, התפילות שלו הן לעילא לעילא.

ונראה, שמה שנצטוו ישראל במצוה זו קודם לכל המצוות, הוא משום שיש בה מיסודות האמונה, והוא כוח ההתחדשות, וכפי שכתב השפת אמת (פ' בא תרל"א), ובכך ביאר את שייכותה לגאולת ישראל ממצרים, ונרחיב בביאור ענין זה על פי דבריו:

טומאת מצרים - אמונה בכוחות הטבע וכפירה בהשגחה ובהתחדשות

אחת ממידותיהם המגונות של יושבי ארץ

מצרים, היתה האמונה שאין כוחות הטבע משועבדים - חלילה - להנהגת הבורא יתברך. מידה זו התחזקה בהם אף מטבעה של אדמת ארץ מצרים, שלא ניזונה ממי גשמים, כי אם מן היאור (עין רש"י שמות ו יח), שמימיו היו מצויים תמיד, והיה עולה ומשקה את הארץ, כך שלא הוצרכו המצרים לישא עיניהם למרום להתפלל ולקוות למטר השמים², וכך נאמר ביחזקאל (כט, א): "פרעה מלך מצרים וגו' אשר אמר לי יארי ואני עשיתיני", ופירש רש"י שם: "ללי יאורי" - אינו צריך לעליונים כי יש לי יאורי מספיק כל צרכי"³.

58 ANI MAAMIN K' Elias

to exist. You, I, and every atom of the world as we know it exists only because at every moment Hakadosh Baruch Hu creates the world for yet another instant. Proof of this, as we say every day in *Birchos Krias Shema*, is found in the present-tense formulation of the *pasuk*: לעולם אוריים גדלים כי לעולם חסדו. To Him Who makes great lights, for His kindness endures forever.¹

Creation didn't merely happen back then. It's happening at every moment.

How Does This Affect My Daily Life?

While we may be in a constant state of re-creation, it's certainly not something we can easily perceive. After all, to all appearances, the world looks to be functioning in quite a state of constancy. Truthfully, though, this appearance is but a masterful illusion. Think for a moment of a video. It runs for a couple of minutes, depicting some scene or other. While the video flows quite smoothly, there is actually no continuity throughout the images it portrays. A video merely comprises an extraordinary number of still photos, shown in rapid succession. Moving through relatively similar frames at such quick speed fools the eye into viewing the scene as continuous action.

We move through the milliseconds of a constantly recreated world with rapid speed. The scene created each second is very similar to the one that preceded it, but in reality, each moment is a brand-new picture, a brand-new world.

The mirage of constancy is compelling, but if we take the time to understand and internalize the true nature of the world, we will view the elements of our lives in a different light.

Suppose someone is in a bit of a rough situation. Perhaps he faces a tough job market, difficulty with shidduchim, or bills

piling up. Sure, it's nice to be hopeful, but after a while, despondency can begin to set in. I'm in a rut. The situation is dragging on, with no ray of light on the horizon. Sure, I'll daven and perform all the motions of Yiddishkeit, but can anything really change?

Stop. There is no real status quo. The world is being recreated. It wouldn't take much for Hashem to create it this moment just a little bit differently than a moment ago. So talk to Him, ask Him to help you out, because nothing is set in stone. Everything is beginning afresh.

The same goes for the other side of the equation. Suppose life is good. There's money in the bank. Family, children, *nachas*... But is everything so set? Are we buying into the mirage of constancy, or do we understand that everything stays the way it is only because He chooses to create the world in a manner that feeds that mirage? If we understand and internalize the mechanics of recreation, we certainly shouldn't be taking anything for granted. It is imperative to keep talking to Him, acknowledging Him, thanking Him, and asking Him to continue showering us with blessing.

We can take away two lessons. One is the core awareness that Hakadosh Baruch Hu has never walked away from the world post-creation. He is constantly holding His hand upon the world, feeding the electric current that sustains it. We are utterly dependent on His doing so, and would not exist for a moment without it. Secondly, the world is not bound to an absolute status quo and is open to change at any moment. Knowing this, if you are experiencing something positive, do not take it for granted. Talk to Him, and ask Him to keep giving you all the goodness you've received until now. Conversely, if you are experiencing something difficult, nothing mandates that it will stay that way. He is recreating the world again in a moment. Just ask Him to create the next moment a bit better than this one.

A verse in *Nechemyah* (9:6) also alludes to this concept: ואתה מחיה את כלם וצבא השמים לך משתחוים, and You give them all life; and the heavenly legion bows to You. The word אתה, You, is composed of the letters aleph, tav and hei. Aleph and tav are the first and last letters of the alphabet, and the numerical value of hei is five, representing the five Hebrew letters which have a different form when they appear at the end of a word.⁷ In this way, the word אתה encompasses all of the Hebrew letters. Hashem uses these letters to constantly provide life energy for all of Creation.

This is the deeper meaning behind the words ואתה מחיה את

כלם, and You give them all life. With the letters from aleph to tav, He constantly provides existence and animation to this world. The word מחיה, gives life, is in the present tense because it was not a one-time occurrence at the beginning of Creation. Hashem is constantly giving life to the world, even at this moment.⁸

From the above, we see that the true age of the universe is never more than one second. After the passing of the smallest unit in time, a completely new force of life energy is required to restore the world to what it was. This is what was meant earlier,⁹ that the cycle of life, death and resurrection takes place every second.

כוכבים". מעתה היה עליהם לחדש בקרבם את האמונה כי ה' הוא האלוקים, אין עוד מלבדו, וכמו שאמר (סנהדרין שם): "אין עוד מלבדו" - אפילו לדבר כשפים".⁴

בכלל זאת, נדרשו ישראל להסיר מליבם את דעתם הכפרנית של המצרים שמלאכת הבורא הסתיימה בששת ימי בראשית, וכי הטבע וחוקיו הם אדוני הארץ,⁵ ולהכיר בהשגחתו והנהגתו התמידית של הבורא יתברך, שהוא המנהל את עולמו בחסד, ומחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, ואף הדברים הנראים כטבעו של עולם, כזריחת השמש ושקיעתה, גם הם אינם מתנהלים על פי חוקים קבועים מראש, אלא מתחדשים בכל יום תמיד על ידי הבורא יתברך, יוצר אור ובורא חושך.

עיקר גדול זה, שהבריאה כולה תלויה ועומדת ברצונו יתברך, והוא מחדש בכל עת, נודע והתברר לעין כל בעת גאולת ישראל ממצרים, כאשר המצרים בלבד הם שלקו בכל עשרת המכות, ולא נשתנה הטבע לרעה אלא כנגדם.⁶ כך היה במכת דם, כאשר היו יהודי ומצרי שותים יחד מן החבית - זה שותה מים וזה שותה דם; כך היה במכת צפרדע, כאשר היו הצפרדעים בורחות מן היהודים, כפי טבען, ואילו על

Another piece of this puzzle revolves around the role of David Hamelech. The Gemara¹ states that during the Roman exile, the blessing of *kiddush hachodesh* was banned by the authorities, and R. Yehuda Hanasi sent a coded message to signal that the *sanhedrin* had successfully sanctified the new month: "David melech Yisrael *chai v'kayam* — King David lives forever." Rashi explains that this phrase was chosen because of the *pasuk* in *Tehillim*,² which refers to David Hamelech with the words, "His descendants will last forever, and his throne will be like the sun before me; like the moon, it shall be established forever and ever."³ But why is the moon, as opposed to the sun, cited as the example of something that lasts forever?

The last piece of the puzzle is the question of what living forever — and life itself — really means. Chazal refer to two people as being "eternal," yet they are each described in different ways. About Yaakov Avinu, they say, "Yaakov never died,"⁴ while David Hamelech is referred to as *chai v'kayam*, still alive. David's description seems stronger than Yaakov's since David's is a positive attachment to life, while Yaakov's is a more passive state of "not dying." We would think these descriptions should be reversed since Yaakov led a perfectly pure and correct life, while David faltered through his relationship with Batsheva.

DEFINING LIFE:

CHIYUS IS THE POWER OF RENEWAL

The Maharal⁵ sheds light on the meaning of "life" in his explanation of Chazal's words,⁶ "Resha'im are called dead even while they are alive." All inanimate objects, he writes, display their maximum potential at their beginning and erode from there.⁷ For example,

when a beautiful statue or work of art is created, it looks its best when it is fresh and new. As time goes on, wear and tear continuously diminish its beauty.

* Only things that are alive can improve with time. *Chiyus* (life force) is defined by *hischadshus* (renewal). *Resha'im*, who never improve themselves, are missing this integral part of what it means to be alive. Hashem injects life within them, but they never do anything to add to that life force. They can be compared to a wind-up toy, which only has as much energy as it receives from the one who twists the key. A life that does not produce something new is not life in its essential sense.

Perhaps this is what Chazal are hinting at when they say, "A living thing carries itself."⁸ To be alive means to produce your own energy. Anything that only moves when acted upon by outside forces is inanimate.

UNDERSTANDING ETERNAL LIFE THROUGH YAAKOV AND DAVID

28

This definition of life explains the difference between the two seemingly synonymous terms "never died" and "lives forever." Somebody who never makes any mistakes can be described as one

who "never died," because his progress in life never came to a standstill — an experience most typified by death. He can be compared to a ball rolling downhill that steers clear of any obstacles in its path. The ball remains in motion because it avoids anything that would stop it. This was the *madreigah* of Yaakov Avinu, who avoided all pitfalls throughout his entire life and thus avoided death.

* But *chai v'kayam* is a step beyond that. David did make mistakes. But afterward, he rose back up again. Each time he encountered a snag that arrested his progress, he restarted the process by himself. David did not just avoid death; he rallied his energy to keep moving forward, and thus, he embodies "living" in its full sense.

Hashem promised David his light would never be extinguished (as we say in the *berachos* after the *haftarah*). Because David had the ability to light his inherent fire of passion, he could always rekindle it. Even if the flame flickers, it will never be extinguished entirely.

The moon symbolizes this hold on eternity. The moon waxes and wanes, and there are times of the month when it is entirely invisible. Yet it remains forever because it can renew itself. It differs from the sun in that the sun is unchanging. The moon represents the ability to set ourselves right even after we have erred, to get back up after we have fallen. It portrays the type of eternity that is the product of life force, not just stability. Therefore, David is compared to the moon.⁹

29a The idea that *malchus beis David* will always endure does not mean it is too powerful to be overthrown. Indeed, it is not in power today. Rather, the eternal nature of David's *malchus* stems from its capacity to renew itself continually.

THE RENEWAL OF MOTZA'EI SHABBOS: DAVID'S ENDURING LEGACY

30

The Arizal¹⁰ writes that the *seudas melaveh malkah* corresponds to David Hamelech. Motza'ei Shabbos is a time that technically falls within the workweek, but we choose to elevate it by maintaining the *kedushah* of Shabbos. By adding light of our own to a time of darkness, we follow in the footsteps of David, who would never allow "the light" to be extinguished. This is also why the *luz* bone

from which a person is resurrected during *techiyas hameisim* only draws sustenance from our celebrating and eating a *seudas melaveh malkah* — which is our effort to draw *ruchniyus* into the mundane.¹¹ This is a time during which we focus on bringing about our personal *chiyus*, and this self-motivated *hischadshus* invests us with life in its truest sense.

* With this, we can explain why we recite *kiddush levanah* on Motza'ei Shabbos. The reason given in *Shulchan Aruch*¹² is that we are supposed to say *kiddush levanah* when we are well-dressed and happy. And yet, we specifically do not recite it on Shabbos itself when these prerequisites are at their peak.¹³ Instead, we recite it on Motza'ei Shabbos, because it is not just the time of renewal — is a time of self-renewal.

31

FROM CREATION TO SELF-CREATION

Creation began at *Bereishis*, when Hashem injected life into the world. But the essence of life did not start until creation obtained the ability to renew itself, to become an active force in its own development. "*Hachodesh hazeh lachem*" was the first mitzvah given because it epitomized the new era into which we were stepping — the era of *hischadshus*. Until this point, creation had been running on the energy that Hashem initially infused into it. Humanity had yet to add any energy or improvement of its own. But now things would be different. In commanding us to sanctify the new month

Hashem conferred on us the authority to decide when the new month begins. This showed us that we were now in the driver's seat.

* From then on, every Jew would have the ability to start over again and again, to lift himself higher and continually higher.

32

Even a vigorous fire may flicker, but we all possess an inner spark of *chiyus* that allows us to reawaken. The more we focus on adding our personal energy and renewing ourselves, the more we will succeed. The newness that a person desires cannot only come from outside of himself if it is to last. We need to tap into the well, the endless source of renewal that is within us all.

33

THE ETERNAL CONNECTION

The moon's cycle and David Hamelech's life teach us that true *chiyus* (life force) comes through *hischadshus* (renewal). Like the moon's waxing and waning, our spiritual journey isn't about maintaining constant perfection. While Yaakov Avinu "never died" by avoiding spiritual pitfalls, David Hamelech achieved an even higher

level of *chai v'kayam* through rising after falling, showing us that our moments of darkness hold the seeds of our greatest light. This mirrors our unique path — our *madreigah* is not described merely by how few times we did wrong, but rather, by how many times we rose again after failing.

In light of all of the foregoing, the words חדש הזה לכם ראש חדשים take on their true meaning: "This renewal of the moon shall be for you a beginning of renewals." That is to say, your perception of the renewal of the moon should inspire you to undertake a similar renewal; through this perception, you are to set months for yourselves. It does not say חדש הזה לכם, but חדש הזה לכם ראש חדשים. What we are to establish is not an astronomical cycle of months, but our own months. Hence,

34b

be your model!" Just as the moon renews itself by the laws of nature, so you, too, should renew yourselves, but of your own free will. Each time the new moon appears, let it remind you to effect your own free-willed rejuvenation. And as I renew you, and you renew yourselves, you shall pass, like the moon, across the night sky of the nations and, wherever you go, proclaim the message of חידוש, the teaching of God Who creates in freedom and Who leads men to freedom, the teaching of man who, through this God, becomes morally free and master of his own destiny.

קעז

עליון

לתת

35

למעלה מזה כותב הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל (נפש החיים שער א' פ"ב בהגהה) שלכן יסדו אנשי כנסת הגדולה בתפילה בברכות ק"ש "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". היינו, שלא רק שבכל יום הקב"ה מחדש את הבריאה, אלא בכל עת ורגע ממש מחדש הקב"ה את הבריאה, שנאמר לעושה אורים גדולים, למה? מדוע? לתת לאדם את האפשרות להתחדש ולהתרענן, אין מציאות של עבר, עכשיו ברגע זה, הכל חדש.

L

36 תפארת שמשון • מאמרים

המצוה הראשונה - בסיס לכל המצוות

המצוה למנות ראשי חדשים היא המצוה הראשונה שנצטוו בה ישראל, כמבואר בדברי רש"י הנודעים בתחילת פרשת בראשית, וידוע שבדרך כלל הכל מונח בהתחלה ובראשון, שהוא ראש לכל הבאים אחריו.

נכתבונן אפוא, מה מיוחד ושושורי במצוות "החודש הזה לכם", שמחמת כן מהווה מצוה זו הקדמה לכל המציאות של יציאת מצרים, והיא גם השורש לכל המצוות שיבואו אחריה.

מהות האדם - דביקות בקב"ה

הנה כבר נתבאר בארוכה (בשיחה "יציאת מצרים - לידת עם ישראל", שעבוד מצרים היה כמו העיבור של עם ישראל, ויציאת מצרים היתה כמו הלידה שלו. וגם אנו, כל שנה בהגיע חג הפסח צריכים כביכול להיולד ולהיעשות 'אדם' חדש.

ומהי הגדרת המושג "אדם"?

ראשית עלינו לדעת שהגדרת אנשי המדע אודות האדם מופרכת ביסודה. הם טוענים 'שהאדם הוא סוג של בהמה בעל רמת משכל גבוהה במיוחד. וזו טעות! אדם אינו בהמה חכמה, הוא בריאה בפני עצמה וחלוק במהותו מהבהמה.

החפצא של אדם הוא: בריה שיש לה את האפשרות להידבק בה'!

ואיך משיגים דביקות בה'? באופן טבעי, ע"י המחשבה התמידית בו יתברך, כמוש"כ הרמב"ם ב'מורה נבוכים' (ח"ג פרק נא): "זה השכל אשר שפע עלינו מהשם תעלה, הוא הדיבוק אשר בינינו ובינו", ובעיקר על ידי שמדברים אליו ית', כי יבין פירושו חיבור. הדיבור עם השי"ת הוא על ידי תורה או תפילה. זוהי ה"נפש זיה" שבאדם, ה"רוח ממללא" (כלשון התרגום סם), וכתוב בזוהר הק' (נדר ג דף שא ע"ב) שהכוונה בתורה ותפילה. על ידי הדיבור עם הקב"ה בתורה ותפילה יש לאדם נזאר של נפש חיה.

זוהי המציאות האמיתית של האדם.

37

כח הבחירה המוחלט

כשנתבונן לעומק נראה, שנקודת האדם היא בעצם נקודת הבחירה.

והנה מקובל לומר שבחירה פירושה לבחור, כן או לא. למשל, האם לעסוק בתורה או ללכת בטל. אכן, גם זה חלק מהבחירה, אבל לא זהו עומק הבחירה. ישנה בחירה עמוקה יותר, והיא האמיתית. בספה"ק נקראת בחירה זו: 'דעת' או 'הכרעה'.

וכך, ניתן לאדם כח הבחירה, והוא יכול להחליט באופן מוחלט מה הוא ומה רצונו בחיים, והדברים יתבארו בהמשך.

38 הקב"ה נותן כח לאדם לבחור, והוא בוחר בטוב או ברע. אי אפשר לחשוב על כך ואי אפשר להבין זאת, כי זוהי נקודה אלוקית. האדם בוחר, יש מאין, זו אינה תגובת שרשרת אלא נקודת האדם.

הפנייה לקב"ה - נקודת הלידה

עומק ענין זה נמצא בתורה בפרשת "החודש הזה לכם".

הירח הוא משל לעם ישראל, והשמש מרמזת כביכול על הקב"ה [כדוגמת הירח שמקבל אורו מן השמש, כך ישראל מקבלים מהקב"ה]. המגע הראשון של הירח עם השמש הוא בכך שהירח פונה לכיוון השמש ומקבל ממנה אור. זהו המולד - ה"ראש חודש".

* כך גם אצל ישראל והקב"ה: כשישראל פונים לעבר הקב"ה, זוהי נקודת הלידה שהיא נקודת הבחירה, נקודה עמוקה מאוד ואלוקית, של יש מאין וצלם אלקים. נקודה זו כה עדינה שאף אחד בעולם לא רואה אותה ולא חש בה, אך בנקודה זו מונחת המציאות הנקראת אדם. שם מתחיל הכל: "החודש הזה לכם".

אדם ניצב בפני שתי אפשרויות: לבחור בהשי"ת, או חליה. בעבודה זרה. בחירה בה' אנו יודעים מהי, אך מה הכוונה לבחור בעבודה זרה?

משל לאדם פשוט, שכאשר נשאל אותו מהי נקודת החיים שלו ומה הוא רוצה בחיים, יענה: 'אני רוצה חיים נוחים, בלי כאב, סבל או חובות. אני רוצה נחת מהילדים, ולחיות חיים טובים ושלווים'. והנה למרות שלכאורה לא נראה שיש איזשהו פסול ברצונותיו, אך חז"ל אומרים על כך (שבת קה ע"ב): "לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר" - איזהו אל זר שיש בגופו של אדם? הוא אומר זה 'צר הרע'. לאמור, אדם שהגדרת חייו היא רצון להנאות - כשרות ככל שיהיו - הרי זו עבודה זרה, משום שה'אני' של האדם הזה הוא יצרנו.

מה שמוטל על האדם באמת הוא לבחור שצמצם ההגדרה שלו תהיה דביקות (בה).

מבחינה ביולוגית הנקודה באדם האחראית על בחירה זו נמצאת בראשו למעלה, במקום המוח, שזהו מקום התפילין. התפילין המונחים על ראשו של אדם למעלה במקום המוח, מרמזים שהאדם בעצמותו הוא דביקות בקב"ה!

39 זהו עצם האדם. לחבר את הנקודה הראשונה שלו לה' יתברך. זוהי הדביקות, והיא רמוזה, כאמור, ב"החודש הזה לכם".

* במילים אחרות, אותה בחירה ראשונה נקראת "בכורה", כי על האדם להחליט במה הוא מבכר. עם ישראל נולדו באותו רגע של מכת בכורות, כי את הבחירה "הבכורה" הזאת, שהיא נקודת ה"אני", שהוא "ראשית אוני", קבלנו ביציאת מצרים.

אומר הקב"ה: בעוד עשרה ימים, בעשור לחודש הזה, ויקחו להם איש ש
לבית אבות שיהיה ביתו. זו עבודה לא קלה. הכבשה היא סמל-היהודי. וכאן אומרים
ליהודי שעליו לקחת את הכבשה, היהודי, ולקשור אותה. מדוע? כי לא די לפנות
לקב"ה בראש חודש - במולד - ואחר כך להתהלך חופשי. מוכרחים להיות
קשורים לקב"ה בכל עת ובכל זמן.

אמנם לא מבצעים את הקשירה מיד אחרי הפנייה, עושים זאת רק אחרי
עשרה ימים, אך זהו הכיוון ולשם צריך להגיע. להיות קשורים בקשר הדוק לקב"ה
כלי לנוע ימינה ושמאלה.

It is New Year Little... Late... Engle
R. Frank
Mai Ba'is T'fei?

The Torah requires us to redeem firstborn male children in a ceremony called *Pidyon Haben* (redemption of the son). The father of the child hands five silver coins to the Kohen, who then relinquishes his rights to the firstborn child. As part of the ceremony, the Kohen asks the father a question that must be the most rhetorical question ever asked: "*Mai ba'is t'fei* - What do you want more, *liten li bincha bechorcha* - to give me your firstborn son, or *oh ba'is lifdoso be'ad chamesh selaim* - or to redeem him for five coins?"

I don't think that in the recorded history of mankind, any father ever answered, "Keep the kid, I'll take the five coins." At least not with a firstborn.

When my rosh yeshivah, Rav Yaakov Yitzchok Ruderman, would be asked to speak at a *Pidyon Haben*, he would say that the question of *mai ba'is t'fei* is not asked of a person only once in his lifetime. Rather, life is a series of questions of *mai ba'is t'fei*. Do you want the life of Yaakov or of Eisav? Are your sights set on a totally physical existence, or do you think about spirituality? It is a question of, "Do you live for *Olam Hazei* or for *Olam Haba*?"

190 □ RABBI FRANK IN PRINT

45

KEEP YOUR EYE ON THE GOAL

Since we are living on borrowed time with borrowed money, we have to focus constantly on our real goal so that we not only answer the question "What does Hashem want me to do with my money?" but also, "What does He want me to do with my life?" The two are closely related. So often in our pursuit of money we lose all sight of what our lives are supposed to be about. In the third paragraph of *Krias Shema*, which we recite twice a day, we say, "And do not stray after your heart and after your eyes... so that you may remember and perform all My commandments." *Sefer HaChinuch* interprets the straying after your heart and eyes as referring to all the attractions and desires of the physical world.

By seeking to fulfill all our material desires, the verse tells us, we forget G-d's mitzvos. We cannot have both at the same time; we cannot revel in our affluence without having it affect our perspective. We cannot make ever more elaborate weddings without losing our focus on the mitzvos. That little internal gyroscope that keeps a Jew guided towards Hashem's mitzvos stops functioning as life becomes increasingly centered on ever more lavish houses, more expensive vacations. That is not, Hashem tells us, what I put you in the world for.

זהו היסוד הנרמז ב"החודש הזה לכם". בראשית החיים על האדם להחליט מה באמת הוא רוצה ולאן הוא פונה. זוהי נקודה עדינה וקשה מאוד, אך זוהי ההתחלה של הכל.

זהו הלימוד מראש חודש. הקב"ה רמז לנו במצות קידוש החודש, שאמנם בתחילת החודש, בראש חודש, אין עדיין כמעט כלום, כמו הלבנה בעת המולד. אולם כל מה שעלינו לעשות הוא לפנות אל ה' יתברך, הנמשל לשמש. יתכן ויש כאלו שיזלזלו בפנייה זו שהיא כל כך קטנה, ממש כלום, אך אם נעשה פנייה קטנה זו, יהיה זה רק ענין של זמן עד שיתפתחו מפנייה זו דברים גדולים. בעוד חמשה עשר יום, הירח כבר יהיה מלא, נצא ממצרים ביד חזקה או נשב בסוכה יחד עם הקב"ה.

אולם עלינו לדעת דבר נוסף: גם כשיהיה ירח מלא כעבור חמשה עשר יום, גם כשכבר אכלנו את המצה והמרור וכבר ישבנו בסוכה - אם אך נפנה מה' יתברך, כמו הירח במלואו שפונה מהשמש, בעוד חצי חודש שוב ניהפך לכולם.

נמצא שהמציאות העשווית של האדם אינה קובעת כלל. גם אם הוא עדיין כלום, אם רק יפנה לכיוון הנכון - הרי שילך ויגדל, כמו הלבנה. היום כלום, אח"כ רבע ירח, אח"כ חצי ירח, ואח"כ ירח שלם.

מאידך, גם אדם שקנה את כל השלימות, אם אך ירגיש הרגשת שובע ויאמר לעצמו "צריך קצת להנות מהעולם", הרי זו פנייה קטנה מהקב"ה, וזה רק ענין של זמן שהוא ירד ממעלתו, כמו הירח שיורד משיא גדולתו לכולם תוך שבועיים.

זוהי המצוה הראשונה: לפנות אל ה'! לכן, קידוש החודש, המורה לנו זאת, הוא המצוה שנצטוו בה בני ישראל בראשונה.

ענין זה מודגש גם בלשון הפסוק "החודש הזה לכם", "לכם" דייקא, כי כאן אתם צריכים לבחור לאן אתם פונים.

41
פנייה לה' יתברך

כדי להיכנס יותר לעומק הענין, נברר עוד מה הכוונה לפנות אל ה'.

פנייה זו היא הנקודה העמוקה ביותר באדם, נקודת התענוג. המסילת ישרים (א"פ) אומר: "לא נברא האדם אלא להתענג", אך מיד ממשיך ומבאר שלפני האדם

מונחות שתי ברירות, ועליו לבחור האם רצונו "להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול", או שמא חלילה רצונו "להתענג" על "תאוות החמריות, אשר אם ימשך אחריהן הנה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמיתי"....

נמצא שהגדרת הפנייה היא: היכן מחפשים את התענוגים; האם בבית מדרש, או שמא חלילה בחוץ. האומר: 'אמנם כן, אני פונה לה', אך לא מתוך תענוג, אלא מתוך מסירות נפש... סימן שעדיין לא פנה אל ה' באמת!

החיפוש המתמיד להתענג על ה', להרגיש את ה"חכו ממתקים וכולו מוחמדים" (שה"ש ה' טו) - זוהי הפנייה האמיתית להשי"ת. זוהי הנקודה העמוקה של הבחירה בה טמון החילוק בין "בכורי מצרים" ל"בכורי ישראל", וזו הנקודה הראשונה של הפסח, "קדש לי כל בכור".

42

הקשירה לקב"ה - העשור לחודש

זוהי הפנייה לבורא יתברך, אך פנייה זו כשלעצמה אין בה די. מוכרחים להמשיך אותה.

כיצד עושים זאת?

חידוש הלבנה, המולד, זוהי הלידה. אך יצירת האדם או האומה הישראלית זהו התהליך.